

De weidelijke jacht op ganzen

Door H. K. Michaelis

Sprekend over de weidelijke jacht op ganzen is het goed de aandacht allereerst te bepalen tot wat nu eigenlijk verstaan moet worden onder weidelijke jacht in het algemeen, voordat wij ons tot de ganzen in het bijzonder beperken. Zonder hier diep in te willen gaan op het waarom en hoe van de jacht zelf en dus uitgaande van het feit, dat de jacht als zodanig uitgeoefend wordt en dient te worden, zullen wij als goede jagers steeds stellen, dat onder alle omstandigheden de jacht op weidelijke wijze bedreven moet worden. Weidelijk, d.w.z. in overeenstemming met de regels, die wij mensen hebben opgesteld na een lange ontwikkeling van primitieve voedseljacht, waarbij het doel zonder meer de middelen geheiligd zal hebben, tot het faunabeheer van het laatste uur. Wij willen deze regels hier weergeven in de versie opgesteld door de Internationale Jachtraad.

De jager heeft achting voor het wild en eerbiedigt en behoedt derhalve het wild en zijn verblijfplaatsen. Om deze eerste plicht te vervullen tracht hij het evenwicht in de natuur te bewaren en hij is dan ook een doelbewust natuurbeschermer, die de natuur in zijn totaliteit beschouwt.

De jacht moet voor hem, die haar wil uitoefenen, een reden zijn tot zelfdiscipline en zij biedt de jager mogelijkheden de levensvormen van het wild te bestuderen en te doorgronden. De jacht geeft de jager gelegenheid tot bezinning; zij leert hem de vrijheid in de natuur te waarderen en te respecteren; zij leidt tot gedegen waarneming van de natuur en brengt hem tot verbondenheid met haar.

De jacht draagt er toe bij de persoonlijkheid van degene die haar uitoefent te vormen. Zij wekt de ethische gevoelens in hem op, zonder welke de jacht slechts een afkeurenswaardige en wrede uiting van primitieve instincten zou zijn.

De jager moet elke vorm van wreedheid vermijden en verhinderen. Hij moet liefde voor zijn wild hebben en het behoeden. Hij moet van het jagen afzien, wanneer de natuurlijke weerbaarheid van het wild in welk opzicht of door welke omstandigheid ook, verminderd of geheel verdwenen is.

Hij heeft de plicht de sluitingstijden strikt in acht te nemen en dient elke

handeling na te laten, die in strijd is met de ware geest van de jacht, zelfs indien de wet hem het recht tot dergelijke handelingen zou toestaan.

Deze principes verbieden iedere onderscheiding tussen zogenaamd „nuttig” en „schadelijk” wild, aangezien beide nodig zijn ter bewaring van het evenwicht in de natuur.

Gaan wij met deze regels scherp voor ogen onze gedachten bepalen bij de jacht in Nederland, dan dienen wij direct onderscheid te maken tussen twee geheel verschillende groepen wild: het standwild en het trekwild. Over standwild wordt hier niet gesproken. Het beheer hierover is „van de wieg tot het graf” vrijwel geheel in handen van de jager, de faunabeheerder bij uitstek. Bij trekwild ligt dit geheel anders. Nu sprekend over de ganzen moeten wij vaststellen, dat de „wieg” ver buiten ons bereik ligt, terwijl het graf gedolven kan worden op tijden en plaatsen die ons met afschuw vervullen. Men zou zich daarom snel geneigd kunnen voelen hier maar het „in dubio abstine” toe te passen. Zij zoveel twijfels op de lange weg der gans schijnt slechts de onthouding van de jacht te passen. Toch zou dit naar onze mening onjuist zijn en waarschijnlijk slechts een averechtse uitwerking hebben. Eerder dan de eenzijdige ontwapening moeten wij met hulp van de Internationale Jachtraad en deszelfs Trekwildcommissie onder voorzitterschap van Mr. Dr. I. G. van Maasdijk trachten te komen tot regelingen die bevredigen van Lapland tot Afrika en terug.

Behalve dat het niet uitoefenen van de jacht op ganzen om redenen van landbouw reeds onaanvaardbaar zal zijn, zouden gans en jager gedupeerd worden, omdat met het jachtverbod ook de (financiële) belangstelling van de jager zou wegvallen. Voor de ganzen belangrijke gebieden, waar zij nu dankzij de opofferingsgezindheid van de jager rust en voedsel vinden, zouden dan wellicht verloren gaan. Men denke voorts ook aan het feit, werk van de heer Vlieland te Numansdorp). Men denke ook aan het feit, dat grote vlakjachten in de ganzengebieden, die even grote financiële offers vragen, zeker tegenwoordig, toch slechts zeer matig bejaagd mogen worden, wil men het standwild goed beheren. Het trekwild kan dan soms dat kleine beetje extra bieden, dat het veld waard maakt in goede handen te blijven; dat de financiële offers — en men moet hierbij denken in de orde van grootte van honderden guldens per jachtdag of tientallen guldens per stuk wild — rechtvaardigt. Gans en haas hebben hier een gelijk belang op de juiste wijze bejaagd en beheerd te worden.

Nederland heeft de neiging in het internationaal verkeer „plus royaliste que le roi” te zijn. Wij achten het echter ondenkbaar, dat wij op ons terrein daarom zouden moeten afzien van een matig en verantwoord ganzenafschot, waar wij aan de andere kant zoveel kunnen en zullen doen om deze diersoort voor Europa in voldoende mate te behouden.

Wat is nu een matig en verantwoord afschot? Geen individuele jager zal dit bij een trekwild als de gans kunnen bepalen. Slechts met vereende

krachten hopen wij daarover iets verstandigs te kunnen zeggen. Wat staat deze individuele jager dan te doen? Hij zal moeten aannemen, dat wanneer de overheid de jacht op ganzen openstelt en aanzienlijke concentraties zijn jachtveld bezoeken (een veld, waarin naar het oordeel van diezelfde overheid de ganzenjacht mag worden uitgeoefend) hij gerechtigd is tol te heffen op voorwaarde, dat het wild inderdaad weerbaar blijkt.

Hij zal dan enkele, mogelijk onvergetelijke uren mogen beleven en een aantal ganzen op het tableau mogen brengen. Hij zal trachten de ganzen binnen schotsafstand — 35 m of minder — te benaderen dan wel zich zo opstellen, dat de gans tot binnen deze afstand bij hem komt. Hij zal daarbij gebruik mogen maken van lokmiddelen, waarvan de mooiste zijn eigen stem is, zo hij deze kunst weet te beheersen. Hij mag de ganzen ook door een helper over zich heen doen drijven. Al deze methoden zijn geoorloofd; zij behoren in de eerste plaats te dienen om tot een weidelijk, d.i. een met zo groot mogelijke zekerheid dodelijk treffend schot te komen. Of men nu des morgens vroeg in de donkere vrieskou op zon en ganzen zit te wachten; met stal en mond de ganzen naar zich toe tracht te „praten” dan wel met zeer geringe kans op succes een helper de ganzen laat „omhalen”, het zijn alle weidelijke methoden, speciaal gericht op de ganzenjacht en dit wel zeer edele wild een meer dan faire kans gevende niet datgene te doen, wat de jager nu zo graag zou willen en zo dit af en toe wel geschiedt, het een levenseinde bezorgende waarvoor wij ons in genen dele behoeven te schamen.

Wat mogen wij dan niet doen? Datgene wat de regels van de weidelijkheid te buiten gaat. Wij moeten ons beheersen, wanneer op hazendrijfjacht een koppel ganzen — zoals vrijwel altijd — te hoog over komt; niet met zijn allen hierop knallen in de hoop er een te „wieken” of onder het motto „ze schieten toch niet terug.”

Geen grove hagel in onze lopen proppen, omdat die „zo ver schiet”. Hierdoor wordt in feite meer verwond dan op het tableau gebracht. Niet elke dag weer in hetzelfde gebied de ganzen opwachten of belagen. In ieder reservaat of rustgebied zou af en toe met verstand gejaagd kunnen worden. De mooiste gebieden worden bedorven wanneer b.v. via de restanten van het vroegere vergunningstelsel van maandag t/m zaterdag steeds weer nieuwe gegadigden in of bij een specifiek ganzengebied hun „geluk” beproeven. Niet in het zetje schieten vanuit een door de polders rondrijdende auto. Waarom mogen wij de gans officieel nog steeds met de kogel schieten? Trouwens geen enkele wildsoort ooit in het zetje schieten!

Ook geen exorbitante tableaux maken, wanneer bij uitzondering eens steeds weer en op dezelfde wijze ganzen inkomen. Het geeft geen andere vreugden dan het bewijs, dat men als schutter dit steeds weerkerende schot nu beheerst en dat men tegenover zijn jachtvrienden kan praten over het grote getal. Echte jachtvreugde is er na de eerste schoten niet meer bij; opeten kan men ze ook niet allemaal, zelfs niet met z'n allen; de poelier

koopt liever hazen, fazanten en eenden. Daarbij komt dat de morele schade, die men daarbij zichzelf en de jacht berokkent, een veelvoud is van de werkelijke schade aan de ganzenstand toegebracht. Het zijn deze — gelukkig uitzonderings- — gevallen, die ons de faam van schieters kunnen bezorgen. Veel plezier hebben wij zelf eens onder zulke omstandigheden beleefd aan het rustig laten invallen van de vogels. Het was een onvergetelijke morgen temidden van ganzen met aan het eind enkele jonge kollen voor de keuken.

Het zou niet nodig moeten zijn, omdat wij vanzelfsprekend en uit eigen beweging zo zouden moeten handelen, maar het lijkt toch verstandiger onze overheid aan te bevelen om enkele aanvullende maatregelen te nemen.

1. Geldend voor alle jacht zou grovere hagel dan $\varnothing$ 3 mm uit de roulatie kunnen worden genomen, zoals destijds met de Brennekekogel is geschied.
2. Ook het schieten vanuit auto's zou volledig verboden en strafbaar gemaakt moeten worden (liefst met verbeurdverklaring van de auto door de rechter).
3. Het vigerende vergunningstelsel, hoezeer reeds verbeterd in vergelijking met vroeger, zou nog eens terdege onder de loupe moeten worden genomen evenals de ongelimiteerde invitatiemogelijkheid.
4. Voor de ganzenjacht zou het kogelgeweer afgeschaft dienen te worden.
5. Waar noodzakelijk zullen beperkte rustgebieden voor de ganzen dienen te worden gecreëerd, al bedenke men dat een goed beheerd jachtveld zeer wel en juist zulk een rustgebied kan vormen zodat daarin geen bijzondere maatregelen nodig zijn. Art. 19 van de Jachtwet, luidende: „De jachthouder mag zijn jachtveld niet bejagen of doen bejagen op een wijze, die tot een aanmerkelijke achteruitgang van de stand van ander dan schadelijk wild in het jachtveld zou leiden, tenzij zulks door de belangen van de landbouw zou worden geëist”
zou op de een of andere wijze tot leven dienen te worden gebracht en zo nodig geamendeerd op trekwild als constante dreiging zowel tegen onevenredig grote tableaux als iedere andere vorm van overbejaging.

Het belangrijkste blijft echter dat wij ons allen gedragen zoals goede jagers betaamt. Dan zal de gans door ons geen schade lijden; integendeel wij zullen dan de stand van deze prachtige vogels slechts bevorderen en Nederland zal zijn verantwoordelijkheid als wintergastheer ten volle waar kunnen maken.